

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ „ 2 „
15 „ „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracija in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnec
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden, to je
v torek, četrtek in soboto.

Svobodna učitev na Francoskem.

Dolgo in trdo so se borili najblagši duhovni katoliški, n. pr. Montalembert, Dupanloup, Lacordaire, in drugi, da so priborili Franciji jako zaželeno dobroto, svobodo podučevanja na vseučiliščih; borili so se za njo letos v narodni skupščini ter zmagali s 50 glasovi večine. Prednost, katero je prekucija samovoljno bila dala vseučilišču pariškemu, ima jenjati, in prosto se smejo napravljati katoliška vseučilišča. Velikodušni in radodarni so francoski katoličani, in nadejati se je, da bodo v kratkem ustanovili primerno število slovečih katoliških vseučilišč po Francoskem.

Svoboda katoliške učitve je, ktera nas po sklepu francoske narodne skupščine tolikanj veselí, ne pa načelo naučne prostosti samo na sebi. To načelo je zaničljivo, s svojo zanikarno glasilko vred: „Prosta je veda in prost njen nauk“. Zaničljivo pa je omenjeno načelo zato, ker svobodo daje, da se po istem pravu uči zmeta in resnica ter razširjajo krivi in pravi nauki. Katoliška cerkev, steber in temelj resnice, tega načela, take prostosti, takošnjega prava nikoli in nikdar ne more pripoznati; katoliška država, ktera bi nauk katoliške cerkve vladarstvu svojemu hotela sprejeti za podlago, prava tega ne bi smela nikoli in nikdar dopustiti. Toda — saj jih ni dan danes več takih držav! Svoboda zmote vlada, blodnja je prosta, in temu nasproti smemo katoličani veseli biti, ako naučna prostost zagotavlja tudi svobodo katoliškega podučevanja, koder je vselej le blodnja vživala to prostost. V tem smislu tudi nas veseli sklep francoske narodne skupščine. Veseli, da svobodna je katoliška učitev, vendar

iste svobode ne moremo pripoznavati zmoti ali neresnici.

Od leta 1830 so francoski katoličani borili se za marsiktero veliko stvar, ki se je zdela jim zgubljena, češ, težko da doživimo njene zmage. Danes pa vzmaga. Zgodilo se je, da so cerkve francoske ali galikanske povrnile se k rimski liturgiji, in kako je radoval se te katoliške zmage še pred smrtjo svojo nedavno umrli D. Guéranger, goreči in učeni opat Sollesmoški, kateri se je za to vzajemnost potegoval tako marljivo. Svobodo so si pridobili duhovni redovi in P. Lacordaire je celo člen znanstvene akademije, kar nam dobro pojasnjuje liberaluhovsko obrekovanje o nevednosti mnihovski. Redovi učiteljski so pridobili si tudi prostost podučevanja v ljudskih in srednjih šolah. Šolski bratje in drugi redovniki imajo mnoge in sloveče šole, in svet pripoznava izvrstni sad njihovega učenja. Razkolnija galikanska je prav popolnem odpravljena, slovesnik (syllabus) in določbe občnega zbora so z resnično vdanostjo do najviše cerkvene oblasti sprejete, in tem prejšnjim pridobitvam sledi zdaj dostojno svobodna učitev na vseučiliščih.

Najbolje se je za to svobodo boril sloveči škof orleanski Dupanloup, in kakor je znano, so 19. julija t. l. v posebnem pismu k dobremu vspehu čestitali mu sveti oče Pij IX. V njem na pr. pravijo: „Dasiravno je proti večnim zakonom pravičnosti in zdrave pameti, da se pravemu in krivemu odločuje enaka stopnja in spoznavajo obema tiste pravice; pripoznavamo vendar, da je sedaj, ko je brezbožnost časov storila, da je pravo, ktero samo po sebi gre le resnici, naklonilo se tudi zmoti tako, da se tej daje celó po nepravici z imenom prostosti

ozaljšano privoljenje lažnjive svoje teorije po svoji volji podučevaje vdihovati in razširjevati; od tvoje strani, častitljivi brat, kakor previdno tako primerno je bilo ravnanje, da si iz strupa celó, kterege se je navzela državljanska družba in ga nosi v sebi, iskal pridobiti zdravilo.“ — „Ako postave res dopustijo kteremu koli, da sme razkladati sanjarije svojega bolnega duha in jih zagovarjati za vednostne nauke ali dogme; ni ga potem gotovo nobenega vzroka, po kterem bi resnici ne smeli dovoliti ravno tiste prostosti, in ne moremo si nobenega še tako velikega prijatelja laži in sovražnika resnice misliti, ki bi tega tako očitnega prava ne mogel pripoznati, razun ako je že kar popolnoma prišel ob pamet.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. septembra.

Avstrijske dežele.

Dunajski Prusaki so hoteli slovesno praznovati obletnico bitve sedanske. Pa vlada jim je to prepovedala. „Splošno ne ljubimo takih prepovedi, piše „Reform“, pa s to smo čisto zadovoljni, ker zadnji čas je resno pokazati, da vlada pri vsi prijaznosti s Prusijo s hlapčevskim prusaštvom lažiliberalne stranke ni zadovoljna.

Vnanje države.

Srbska skupština se ima danes v Kragujevacu pričeti, kamor so se 6. t. m. podali vsi ministri. Vse je radovedno, kaj bode skupština storila glede ercegovinske ustaje.

Ljubljanske čenče.

O, nič ne skrbite! Zdaj se mi res vse še zmedeno po glavi sem ter tje goni, ali predno pridemo do konca, bo vse vravnano in v najlepšem redu.

Tu je vitez Widmann s tremi lasmi, „turški list“ in Hilzerjevi zvonovi, tu so nemčurji in drugi Turki, tu so ljubljanski župan, državni pravdnik, policija in slovenski listi, nov okrajni glavar in vreme, kupčijske zbornice predsednik gosp. Dreo in še marsikaj, kar se mi pa zdaj še megleno zdi.

Vse to se mi zmedeno po glavi okrog podi, skoro ne vem, kak ričet bi z vseh teh stvari skuhal. Pa le nič ne skrbite, nekaj že bo, če prav nič manj neokusno, ko dr. Schafferjevi govori v državnem zboru, pa nekaj bo. Začnimo po vrsti.

Najprvi je vitez Widmann s tremi lasmi. Se reče, vitez Widmann, deželni predsednik krajski, ima do sedaj še več las, toliko, ko-

likor se jih ženstvu za moško snago potrebnih zdi — ima jih tudi še, kakor Nemeč pravi, „na zobeh“; — ali ravno to je, kar mu ni všeč, on bi imel rajše le tri lase in te vrh glave, kakor — Bismark. Na, ušlo je, izdana je skrivnost. Da, Bismark bi bil naš Widmann rad, o Bismarku se mu po noči vedno sanja in kedar se zbudi, se brž prime za glavo potipati, če ima res že samo tri lase vrh glave. Ko zgrabi potem celo pest las, se prepriča, da so sanje res pene in se zamisli in premišljuje, kako bi postal Bismarku drugače čedalje podobnejši. „Suhe preklje — si misli — niso same na sebi prav za prav za nič, a vendar pomagajo zelenemu fižolu, da se po njih spne v višavo; duhovnov jaz sicer ne maram, a vendar dobro, da so na svetu, kakor tudi Slovenci; so trdne preklje, po kterih se je marsikdo že v višavo spél. Bismarku je izdatno pomagal do sedanje slave boj zoper vero in duhovščino. Zakaj bi meni ne? Saj tudi Bismark, kakor jaz, ni prišel na ministerski stol, brž ko se je hoditi navadil.“

Dobra misel se ne sme ohladiti. K sreči

je sodraški župnik, gosp. Lesjak, pri rokah: po sodnji obsojen mu je priležen predmet, na kterem se dá poskusiti bismarkovanje. In glej, skoro bi se mu bil posrečil poskus, in še več, kajti priletela sta kar dva tiča v kletko; prvi je sicer že bil v nji, le vratca se še niso zaprla, drugi pa je priletel in ta ni bil kak borni kaplan, marveč nič manjšega ko začasni škofov namestnik, stolni župnik gosp. Zupan. „Odstavi mi župnika Lesjaka — mu gromi Widmann — sicer plačaš prvič le 100 gold. avstrijske veljave; če pa tega v treh dneh ne storiš, plačaj več.“

Tako je ukazal gosp. vitez Widmann, in ponoči se mu je v sanjah pokazal Bismark po strani ga pogledovajoč, češ: „ta me utegne dohiteti, če bo dolgo živel.“ Gospa predsednica niso vedeli, zakaj je gospodu soprogu drugo jutro kava tako dobro dišala, da je dva „kifelca“ v nji zmočil in pojedel, kar se že več dni ni zgodilo.

Toda veste, kaj je „smola“? Nesreča to prav za prav ni, nesreča zadene človeka le, kedar je že v sreči. Pri Widmannu pa to ni

Ercegovinci so se 4. t. m. s Turki bili pri Nikšiću in zapodili jih nazaj v trdnjavo. Poveljnik turški je v bitvi pal. V Nišu (na turškem Srbskem) delajo priprave za 40.000 turških vojakov, ki se bodo tam taborili 18. sept.; tje pride iz Carigrada višji poveljnik. Husein Avnipaša s svojim generalštabom.

Iz Angleškega sta se v Ercegovino 1. t. m. podala 2 častnika pa neki dopisnik lista „Times.“

Iz Trsta je po poročilu „P. Ll.“ odjadrila ladija s 40.000 puškami za ustajnike.

Pri Ložnici nasproti meji srbski se je tudi vnel upor. Novi varoš so ustajniki Turkom vzeli. Pod majeviškimi gorami je pop Žarko nenadoma prijel 800 Turkov, katerih se mu je mnogo vdalo s streljivom, orožjem in živežem.

V Zubi zbrani ustajniki, pri katerih tudi naš rojak, gosp. Hubmajer biva, se hočejo pod vodstvom Ljubibratića zopet podati pred Trebinje. Od avstrijskih stražnikov zaprte ustajnike so zopet izpustili razun Laha Manehia, ki je bil obrožen. Avstrijski žandarji so iz Novega grada spravili vse ranjene ustajnike. Dopisnik „N. Listov“, Havlasa je v Dubrovniku čvrst in zdrav, in vse je bilo le laž, kar se je v njem slišalo.

Pri Ljubinji je Miličević 1. t. m. pobil 60 Turkov, zažgal 30 hiš in odgnal 700 goved. Ustajniki so zgubili 8 mož. Upor se je vnel tudi pri Gradašću in Bišcu, kjer je glasoviti beg Kulinović konec vzel. Splošni upor se še le vnema.

Iz Londona piše 29. avgusta berolinskemu časniku „Nat. Zeitg.“ dopisovalec T.: „Dopis o vzhodnjem vprašanji v današnjem „Observer“ je vse osupnil. Pisavec, ki se imenuje „Veritas“, za gotovo trdi, da ste Rusija in Avstrija sklenile pogodbo, po kateri ima Rusija zopet nazaj dobiti tisti del Besarabije, ki ji je bil vzet 1856, in se ima nadejati podpore avstrijske vlade v politiki zaradi Male Azije. Tudi ste se spogovorile, da se bodo meje Srbije in Črne gore zelo razširile. Avstrija bo pa dalmatinsko mejo raztegnila v Hercegovino, in se ji bodo tudi želje spolnile zavolj Kleka. Tako se bode pričela razdelitev Turčije. Pisavec še druge posebnosti omenja in pravi, da se berolinski kabinet v tej reči ni hotel preveč zaplesti.“ — Zato cesar Viljem ni hotel sprejeti kneza Milana, ko je obiskoval evro-

pejske vladarje in se je vrnil iz Išla tisti dan, ko je tje došel srbski vojvoda. Kako se to vjema z udanjim poročilom: Avstrija je naznanila srbski vladi, da Srbiji ne bo pripustila razprostrati se tudi za eno dlan ne? Ali je morebiti tukaj očiten razloček med politikom Andrassy-jevo in med tisto, ki bi jo imel grof Beust? Notranji razlogi kažejo, da to, ker „Veritas“ piše, je nadaljevanje tistih poročil, ki so iz enega vira časniku „Observer“ izhajale mesca majnika tekočega leta. Tudi „Spectator“, ki je z angleško vlado v tesni zvezi, piše, da Rusija in Avstrija ste se o Ercegovini že dogovorile, in da ta dogovor namerava razdelitev Turčije.

„Glas Črnogorca“ piše da je vse laž, kar se je pisarilo o nevtralnosti Črnogore, ki je bila zmerom pripravljena in je tudi še zdaj boriti se za svobodo narodov. Tudi „Obzor“ piše, da je na kompetentnem mestu pozvedoval o tej reči in zvedel, da Črnogora kmalo stopi v boj, in da se z ustajniki o tem že razgovarja. Upor se čedalje bolj širi in bi še veliko bolj napredoval, da bi eden vse vodil. Črnogora bo k temu pripomogla. To poročilo potrjuje dopisnik „Politike“ ki iz Cetinja telegrafuje, da konsula francoski in laški sta na povelje svojih vlad pozvedovala o nevtralnosti Črnogore, da sta se pa težko zadovoljno vrnila domov. „Pressi“ se pa iz Dubrovnika poroča, da so ponoči 6. t. m. črnogorski vojaki z dovoljenjem vlade prestopili mejo, kar jasno priča, da se hoče Črnogora boja vdeležiti.

O Srbiji pa se znova poroča, da hoče na vsak način ostati nevtralna in da je Srbom prepovedala prestopati mejo. „Zastava“ pa Srbom prigovarja pričeti boj s Turki, če tudi Rusija to odsvetuje, kajti ona svojih vojakov gotovo ne bo poslala v Srbijo. Turčija pa se bode nad njo maščevala, da si ostane nevtralna, že zaradi tega, kar se je godilo do sedaj, in sliši se, da namerava 40.000 mož tje poslati in da vojna rumunska je že za vojsko pripravljena.

Tudi v Berlinu se je za podporo ercegovinskih ustajnikov osnoval odbor, ki je v južne kraje poslal posebnega poslanca, da pozve, česa je najbolj treba.

Turška poročila pa se glasé, kakor da bi bila vstaja že zatrta. Ustajniki, poroča neki telegram Servera-paše, se prav močno udajajo in turški vojaki že več dni hodijo po

deželi, pa nikjer ne zadenejo na upornike. V malo dneh bo upor čisto zatrt, in posredovanja vnanjih vlad še ne bo treba. „Köln. Ztg.“ pa iz Londona izve, da si od posredovanja ne obetajo nobenega uspeha in da se bode zaradi tega kmalo pričela konferenca velikih vlad.

Turške gosposke so v Gradiški prestregle 6 topov pa 500 pušek, ki so jih bili iz Srbije podali ustajnikom.

Pruska poročnika knez Hohenlohe pa princ Reuss sta prišla v Berlin in 7. t. m. pri cesarju imela avdijenco. — Cesar Viljem se neki vendar le poda na Laško, kakor je kralj italijanski razodel županu milanskemu, kteremu je ob enem naročil paziti na to, da bodo cesarja nemškega dostojno sprejeli.

Poznanska višja sodnija je zavrgla pritožbo vrtislavskega škofa dr. Försterja ter potrdila razsodbo kresijske sodnije birmbaumske, ki je škofa obsodila k 2000 markam globe oziroma 133 dni zapora ker je izobčil kamskega prošta Kicka.

Ruska vlada je gosposkam polskim zaukazala, da naj se porusovanje katoličanov ne godi siloma, ampak le polagoma.

Angleški listi zahtevajo, da naj se vlada krepko potegne za ustajnike ercegovinske, da se zedinjenje z cesarjem ne spremeni v trojno vsemogočno samovlado.

Bivši ameriški prezident Johnson je umrl.

Izvirni dopisi.

Kamnik 5. septembra. Od juga dohajajo vsaki dan žalostna in vesela poročila o vstaji naših nesrečnih bratov, žalostna, ker čvrsti in z naravnimi zmožnostmi bogato obdarjeni kristjanski narodi morajo za svoj obstanek, za krst častni in svobodo zlato boriti se sami brez pomoči od kake sosedne države, ktere dvigajo danes prapor slobode in civilizacije, — vesela, ker vidimo, kako navdušeno in uspešno stavlajo se Slovani celemu svetu v izgled za svobodo proti azijskemu barbaru. Nesramno je vedenje naših nemčurjev in „Tagblattovcev“, kateri drugzega ne govore, ko vedno le o liberalizmu in civilizaciji, zdaj pa, ko so nesrečni kristjani za svobodo zgrabili za orožje, njih postopanje smešijo in vstajo zasmehujejo.

Vmazani, od odpadkov družih židovskih listov živeči zakotni list „Tagblatt“ dan na dan donaša članke, v katerih udriha po vstajnikih

bilo še, postajal je še le srečen, a postal ni. Vražji telegraf! Kolikokrat si služil vit. Widmannu že, kolikokrat si mu naznanil srečo, tako da je dva dni prej vedel, kaj je, predno mu je to moglo znano biti po bolj počasni železnični poti; — zdaj pa si služil njegovim nasprotnikom in za srčno zadovoljnost njegovo le prenaprognil cesarjevo pomiloščenje, ki je dvema že vjetima tičema odprlo vratica, da sta mu ušla. Do „treh las“ je toraj zopet še daleč. Še tisto noč se mu je v sanjah posmehoval Bismark, kakor bi hotel reči: „Da, Bismarki se ne delajo iz vsacega testa. Dozdaj je še le eden in menda bo tudi eden!“ — O ti grdi Bismark ti!

Widmannu Bismark, našim nemčurjem pa Hilzerjevi zvonovi spat ne pusté. In kar je pri tem najbolj čudno, teh zvonov nimajo v ušesih, ampak v želodcu. In ker ne morejo spat, so vsi pepelnično slabe volje in „turškemu listu“ je že dalje časa tako slabo prihajalo, da je, ko so te brončene zverine v Ljubljano pripeljali, spustil vanje vse, kar se mu je že pol leta v želodcu kuhalo in kisalo.

No, če je le njemu po tem odleglo, Hilzerjevim zvonovom ta vulkanski izmeček ni naredil nobene luknje v bron, niti niso hripavi postali, in tako bi bilo vse dobro, ako bi se ustaja kristijanov na Turškem dala konfiscirati. Ker ustajniki dobro pritiskajo in udrihajo Turčine, cvilijo naši „turčini“ s „turškim listom“ vred. Kaka nesramnost! Pa res! Če so turški, avstrijski, ogerski in drugi Turki zadovoljni s sedanjim stanom v Evropi, kdo bi se smel predzniti nezadovoljen biti! To ni tako, kakor pri branjevki. Pri tej se lahko pogajaš in „glihaš“ za kako reč in če ti ni cena po volji, vtakneš svoj groš v žep in greš brez zamere. Na svetu pa je drugače. Z različnimi Turki se ne dá „glihati“; pri teh velja za-te: plačaš, pa greš, če tudi za svoj denar nič ne dobiš. Je pa tudi res prav dobro in potrebno, da je tako. Kajti različni turki, če bi hoteli „glihati“ z različnimi narodi, ne bi imeli časa niti za spanje, niti za dobro obedovanje in še za marsikaj drugzega ne, kar se človeku prileže, zlasti če se je navadil turških šeg. Posebno sitno bi bilo, če bi se pustilo različnim neturškim na-

rodom odhajati brez plačila — z denarjem v žepu —. Iz tega je razvidno, da so si pravi in drugi Turki zelo enaki; le en glavni razloček je med njimi, namreč ta: Pravim ali polmesečnim Turkom je prepovedano vino, pivo, žganje itd. piti; naši „turki“ pa te reči tako obravnavajo, da se jim včasih v glavi vrti. (Glej različne govore, uvodne in druge članke po njihovih listih.)

To pa ne velja o našem ljubljanskem županu, modrem gosp. Lašanu. Ta je vedno trezen in bistre pameti ter daleč segajočega duševnega vida. Ker tedaj njegova modrost sega dalje od naše, ne moremo zapopasti, zakaj je Šentpeterčanom prepovedal na mestnih tleh streljati z možnarji Hilzerjevim zvonovom. Ali on to že vé, brez vzroka tega ni prepovedal. Morda si je mislil: „Ti Šentpeterčani so Slovenci, Slovenci pa so polni muh. Kdo vé, če ne bi v možnarje nabasali krogel, potem jih obrnili proti turški meji in sprožili? In če bi kak Turek padel, bi utegnili evropska diplomacija „skunštovati“, da Avstrija skrivaj podpira ustajo, ker pripusti, da se pod

in po nas, kateri simpatiziramo za naše južne brate ravno zategadelj, ker so Slovani. Je li to pri vas liberalno in civilizirano? Pojdite rakom žvižgat vitezi prostomišljaki z vašim laži-liberalizmom!

Ko bi bila v Ercegovini kaka švabska, Bizmarku sorodna svojat vstala proti Turku, kedaj bi že pikelhaube po Ercegovini mrgolele; koliko bi bilo vpitja o nemškem Izraelu! A ubogi Slovan nima človeka, kateri bi mu k dosegi svobode pripomogel. Kaj pa severni strije?

Iz vsega Slovenskega dohajajo denarni doneski v podporo na Avstrijske tla pribeglim trpinom, le v Kamniku se nihče ne gane. (To je zmeta; znano nam je, da tudi iz Kamnika je po gg. dekanu že nekaj lepih darov v ta namen oddanih. Vred.)

Saj je vendar duhovniku sveta dolžnost storiti kaj za narod, kateri preleva kri v boji za sveti križ proti polomesecu. Slišal sem v Kamniku od več stranij, da bi ljudje radi kaj darovali, ko bi le kedo bil, da bi darove sprejemal, in jih na pravo mesto pošiljal. Naj kaka vpljivna oseba to delo prevzame, in uspeh bode gotov. Torej na delo!

Nabirajo se denarji po Slovenskem, ki se pošiljajo za razne dobre namene po svetu, zakaj bi se to tudi zdaj ne storilo za uboge kristjane, katerim po žilah teče krščena slovanska kri, in kateri žrtujejo svoje življenje za vero in svobodo, in to v našem obližji. Pomozi jim Bog, in sreča junaška!

Starograjski. *)

Od Novega mesta. 4. sept. Pri nas je trda. Toča je bila letos, lani in predlanskim. Kmet nima kaj prodati, da bi plačal davke; nekteri je manj pridelal, kakor je vsejal. Pa vendar le mora plačati; nemogoče postaja mogoče po — rubežni. Cele vasi se zarubijo; „eksekucijon“ hodi od hiše do hiše, od kmetiške kočje do farovža, od farovža do grajščine. Kmet tarna: „Kaj bode iz tega!“ — in grajščak vzdihuje: „Kam pridemo!“ — Komunizem je faktično vveden: nobeden nima nič, revščina je last vseh; svet je „izglihan.“

Uradniki imajo „strogo povelje“ vse davke iztirjati, ter tako dokazati, da nemogoče postane mogoče, in — prodajajo, kmetje preplašeni beže s svojo živino v hosto in se skrivajo. Kako bi brez živine obdelavali polje! Drugi hodijo v uradnije in prosijo odloga —

*) Prosimo vselej pod tem imenom. Vred.

očmi ljubljanskega župana Turki streljajo. Tako sumničenje pa bi bilo nevarno za Avstrijo, in zato pravimo, da Lašanovo politično oko dalje sega, ko naše.

Bi imel modrovati še o državnem pravdniku, o slavni, pridni in previdni državni policiji in slovenskih listih, ki imajo zadnji čas drug z drugim vedno opraviti. Ali ta imata vedno nabito puško in predno se časnik zavé, ga ima že policaj v mavhi kakor lovec zajca. Še o vremenu si skoraj ne upam govoriti, zlasti o onem na Turškem ne, kako bi se upal postopiti celó Njih eksel — pardon! gospoda Aleksandra Velikega — ne — Dreota, „kupčijske“ zbornice predsednika, ki meni, pa tudi drugim še ni nič naredil!

No glejte, vse je v redu, vse razmotano razen onih meglenih podob; toda ti utegneta biti ravno državni pravdnik in gospod Ahčin, kterima še „Novice“ niso več svete, ker sta jih zadnjič „krstila“.

Tiho, da me ne zagledata!

—é—

pa brez uspeha. Kmet prinese od okrajnega glavarstva v davkarijo list, da se mu ustavi „prodaja“; pa davkar raztrga tak list. Plačaj kmet, če tudi nimaš s čim! — „Strogo povelje“ se izvršuje strogo. Videl sem žensko, ki je pila v krčmi. „Še en maselec vina,“ je rekla. „Danes so mi grunt prodali.“ Revica si je hotela žalost utopiti v vinu. Sploh se med kmeti prikazuje žalostna prikazen, da so začeli silo pijančevati. Pijejo „brlavko,“ špirituz zmešan z vodo. Kmetje, katerih prej ni bilo nikdar videti pijanih, topijo sedaj obup v brlavki. Ko so pijani, pozabijo na eksekucijon in davkarijo. Vsaj eno uro brez skrbi in žalosti!

Verjamemo, da je državna kasa prazna; a vendar mislimo, da se državni kasi malo pomaga, če se kmetje ruinirajo. Kmetje niso samo za „letos“; če bodo uničeni zavoljo letošnjih in zaostalih davkov, kako bodo mogli davke odrajtovati prihodnje leto? Kako se bode prihodnja leta mogla polniti vedno prazna državna kasa? Če se kmetu proda živina, s čim bo oral? mar z davkarskimi bukvicami? Če se toliko kmetov, kolikor je „uganjeno“, požene iz posestva, kdo jih bode potlej živel? ali ne zopet tisti kmetje, ki že zdaj na morejo plačevati davkov? — Če pojde tako naprej, bode se novomeška okolica dala prostovoljno zapreti; saj ve, kako se godi gospodom jetnikom. — Zadnji čas je, da se prodajanju živine in zemljišč postavi meja. Saj kmet rad plača, kedar ima; letos pa nima. Tu bi bila lepa prilika, da bi naša poslanca gg. Pfeifer in Langer storila kake korake v ti zadevi. — V teh naših stiskah in nadlogah imamo še to srečo, da med nami ni judov; če bi bili ti pri nas, bili bi naši kmetje v enem letu hlapci judovski. Dopis naj sklenem z besedami kmeta, ki si ne ve svetovati in pomagati: „Gor — je visoko, dol — je globoko, v sredi pa ni več za živeti.“

Iz Žusema, na Štajarskem 5. sept. Izjava župnijskih dohodkov v „Slov.“ št. 98 je gosp. dopisnika pripravila, da je v „Slov.“ št. 100 zopet našo faro grajal. Moral se je dopis od Drave pisati, kajti g. dopisnik dobro ve, da niti v Žusemu niti kje v sosednih farah ni človeka, ki bi se drznil tako očitno ugovarjati. Kaj je neki temu vzrok? Ostrašiti je najbrže hotel čč. duhovne gospode, da bi se ne upali za našo faro oglašiti se. Nekaj časa so si prizadevali gosp. župnik, da bi farani svojo lepo, prostorno farno cerkev opustili in prestavili jo doli na steklarnico, kjer se je pred par leti mala cerkvica postavila, kar pa nikakor ne sodi in je tudi preč. škofijstvo ovi predlog ovrglo ter ukazalo javno na cerkvenem prostoru razglasiti, da na steklarni nikoli fare ne bode. Ker se tedaj gospodov namen ni dosegel, skuša g. dopisnik faro ob veljavo djati, da bi se noben duhovnik za njo ne oglašil, kar je menil s tem doseči, da je pisal, kako mali so župnijski dohodki. Omeniti moram, da smo ukljub vsemu dopisnikovemu grajanju pretekli teden izvrstnega gospoda dobili, katerih je vsa fara srčno vesela. Bog nam jih mnogo let ohrani!

Miha Žlof,
obč. predstojnik.

(„Naš g. dopisnik se po krivem natolcuje, kakor bi hotel faro žusemsko razvpiti pred svetom. Hotel je le omeniti, da mora tudi župnik žusemski vsled neke določbe ministerke vpokojenemu svojemu predniku od dohodkov svojih plačevati en del vpokojnine, in da bode vsled tega sam težko shajal. Kaka butara je tako plačevanje za fajmoštra, pokazalo se je še pri boljih farah, kakor je žusemska, a Žusemci za to nič ne morejo; samo vlada za-

more temu v okom priti, ako določi, da se farni dohodki ne smejo zniževati s pokojninami, ampak da naj se te vse plačujejo iz verskega ali pa kakega drugega zaklada.

Vred.“)

Hrvatska, 4. sept. Hrvaški sabor, sklican na 23. avg., je držal dozdej samo 6 sednic, ker so se morale seje odložiti na nezvesten čas zavoljo skupnega hrvaško-ogerskega zbora. Kar se je v teh šest zasedanjih godilo ni ravno tolike važnosti, razun razprave o adresi in pa interpelacije Makančeve zaradi ercegovinsko-bosanskega upora. Adresa je popolni odsev prestolnega govora, s katerim se je sabor odprl. Kakor prestolni govor Hrvatom obeta, da se bode v kratkem granica zedinila z ostalo Hrvatsko in da se bode gledalo tudi na hrvatske železnice in sploh na blagostanje teh dežel — o Dalmaciji pa še spomenjka ni, — ravno tako odgovarja hrvaški sabor v svojej adresi, da se nadja spolnitve teh obljub. Samo zadnji oddelek adrese je večje važnosti, kajti na pravem mestu je bilo, da so se Hrvati spomnili svoje nesrečne brače v Ercegovini in Bosni. Ta oddelek se glasi takole: „Ali nemore ta sabor zatajiti bojazni, ki ga obdaja, da li mu ne bodo pri izvrševanju važnih nalog motili tako silno važni duševni mir žalostni dogodjaji v neposrednem našem sosedstvu in pa posledice njihove, ktere že zdaj naša zemlja čuti, ker je ona bratinsko pribežališče mnogim tisočim nesrečnih krščanskih rodovin, katerih zaštita je bila od nekđaj najslavnejši ponos vladajoče dinastije in najjači naslov evropske moči.“

To bojazen ublažuje edino živo zaupanje v vitežko velikodušnost Vašega Veličanstva in nada, da bode vlada Vašega Veličanstva, ktereje je poverjeno krmilo mejnarodnih odnosajev, pregledavši bistrim okom prave interese vseukupne države, s svojo roko in pomočjo silnih zaveznikov občuvati najviše interese človečnosti in zagotovivši uvjete narodnemu razvitku naše do zdvojenja nesrečne brače, stalno ujamčiti Evropi mir ter tako zabraniti strašne prizore, radi kojih se danes vsa Evropa od enega konca do drugega vznemiruje in zgrožava.“ „Pester Lloyd“ se zavoljo tega oddelka adrese huduje nad Hrvati, kakor da so oni prestopili s tem svoj delokrog, ker so se podali v tem vprašanju na splošne zadeve državne, katerih pa Hrvati sami ne morejo rešavati. „Obzor“ zato ostro odgovarja temu židovskemu listu: „Mi mislimo, da je daleč večja drzovitost brez primera zahtevati od enega naroda, da zataji svojega brata, pa se tudi radujemo, da hrvaški sabor ni poslušal tako ciniškega soveta. Treba je, da naši zavezniki znajo, da nismo voljni zadušiti v sebi vsega čuvstva prirode in potrgati vse zveze bratinskega sorodstva, da čisto utonemo v madjarskem morju, ako smo mi z Madjari v državnej zajednici, ktero najlojalneje priznajamo in izvršujemo z največo natankostjo vse dolžnosti, ktere nam ta zajednica nalaga.“ Madjare strašno grize ta odločnost hrvaškega sabora ter si ne morejo drugač pomagati, nego da jih psujejo kakor dunajski židovski listi.

Druga važna točka je bila interpelacija dr. M a k a n c a zaradi podpore hrvaške vlade nesrečnim upornikom v iznesku 100.000 gold in pa, da hrvaška vlada svoja pota učini za odstranjenje epidemije, ki bi mogla usled nesrečne vojske na meji Hrvatske pojaviti se. Na eno in drugo točko te interpelacije je odgovoril ban negativno, razloživši, da spada podpora v splošni budget in da je Hrvatska res presiro-

mašna plačati tako veliko svoto in da Hrvati

po svojih odborih vendar pomorejo siromakom, kar morejo; ravno tako spadajo tudi sanitarne zadeve na skupno ministerstvo in ban ni vlasten v tem pogledu nič odrediti. Mankanec se ve, da ni bil z odgovorom zadovoljen ter se je nazadnje zahvalil za mandat in zapustil sabornico. Brž ko ne je vidil, da je njegova opozicija premajhna in da ne more dovolj delovati, z druge strani pa ga je menda na to prisililo porušeno zdravje, kajti bil je zadnje vreme jako strastven in zares premalo razborit.

Domače novice.

V Ljubljani, 9. septembra.

(Pastirski list novega kneza in škofa) za duhovščino, svetovno in redovno, je ravno kar v nemškem in slovenskem jeziku (enacega zapopadka) prišel na svitlo in se bode te dni častiti duhovščini razposlal. K koncu mil. knez in škof duhovščino prosijo, višepastirski pozdrav in blagoslov sporočiti tudi vsem vernim.

(Preuzvišenemu škofu Strossmajer-ju) je odbor Matice naše o 25letnici njegovega vladikovanja pretekli teden poslal sledečo čestitko, katero objavljajo „Novice“:

„Vaša Preuzvišenost! Došel je tudi Slovincem mili glas, da preteklo je ravnokar 25 let, kar Vas je previdnost Božja posadila na prestol diakovarske biskupije, i da narod jugoslovanski bode slavil spomin tega za zgodovino svojo velepomljlivega časa.

Vdeležiti se vsaj v duhu te svečanosti veleva tudi Slovincem sveta dolžnost, kajti tudi mi blagoslovimo oni dan, ko je Preuzvišenost Vaša bila poklicana na mesto, na katerem je Vašemu za blagor vsega jugoslovenskega naroda plamtečemu srcu mogoče postalo dejansko dovršiti to, kar so plemenite namere i bistri um Preuzvišenosti Vaše potrebno spoznale za prosveto, duševni razvoj i blagor dolgo dolgo zapuščenega naroda.

Globoko so se v srca naša vtisnile besede Vaše Preuzvišenosti, s katerimi ste že pred mnogimi leti tudi nas Slovence vzeli v okrilje Svoje, i kar so besede takrat izjavile, to tudi v preblagem dejanji mnogokrat izpričali.

Matica slovenska je združba Slovencev; ona je po udih svojih razprostenih po vsi zemlji slovenski, zástop duševne Slovenije; ona tedaj o tem slovesnem momentu, ko Preuzvišenost Vaša obhaja 25letni spomin biškopovanja, je tudi pravni organ, v kolo stopiti z nebrojnimi jugoslavenskimi brati, ki Preuzvišenosti Vaši 5. dne o. m. poklanjajo hvaležnosti navdušene čestitke, in ž njimi vred iz globočine srca klicati:

Dobrotni Bog ohrani še mnogaja leta jugoslovenskemu narodu Pokrovitelja velikodušnega, ki mu je stvaril novo dobo — dobo književnega in narodnega preporodja!

V Ljubljani 2. septembra 1875.

Odbor Matice slovenske.

(Hubmayer,) o katerem je, ko se je podal v Ercegovino, „turškega lista“ poganjač spisal znano psovko v verzih ter se mu posmehoval, da bo s „pibcem“ in „winkelhacken“ brisal Turke po glavi, je vsled svojega nenavadnega poguma postal imenitna oseba. Dunajski „Kikeriki“, ki ni po vsem turšk list, kakor večina dunajskih judovskih listov, ga priporoča v pognemanje našim državnim političnim prvkom in pravi, da, če bi bilo v Avstriji na krmilu več takih Hubmayerjev, bi bilo kmalu bolje. — Mi mu s srca želimo na iztoku toliko srečo, kakor je pogum njegov. Bojuje se za pravično reč, tedaj mu bo gotovo tudi sreča mila.

(Dva Jugoslovana), katerih eden je doma iz Trebinj in eden menda iz Črnogore, sta se iz Srbije včeraj skoz Ljubljano vrnila domov, da se vdeležita boja s Turčini.

(Konfiskacija) je zadelo tudi zadnje „Novice“ zaradi treh člankov. „Novice“ še niso bile nikdar konfiscirane. Morda bomo doživeli, da bo celó „Čebelica“ zapadla policiji.

(Umrl) je na Jezeru (na Koroškem) znani vpokojeni ljubljanski mestni svetovalec gosp. Gutman, ki je bil vselej županov namestnik, kedar je bila Ljubljana brez župana.

(V vodo skočila) je pred nekimi dnevi 26 let stara liči višjega finančnega svetovalca Jama. Imela se je neki močiti, pa reč se je razdrila, kar jo je tako bolelo, da je postala vsa otožna in zamišljena. Našli so jo včeraj popoldne otroci v malem grabnu, ko so se kopali. Na nogah imela je privezano opeko, ki jo je zadržavala pod vodo. Truplo je bilo že nekoliko trohnelo, kar priča, da je bila že več dni v vodi. Starši so doma našli pismo, v katerem jim naznanja, da ji ni več živeti. Sinoč so jo nesli v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v goriški nadškofiji: Č. g. Martin Prvanje, vikar v Stržišči, gre za vik. v Idrijo pri Bači; g. Ant. Lazar, vikar v Oblokah, za provizorja v Ravne.

— Imenovani so: G. Jožef Martinak, adjunkt v Žužemberku, za adjunkta v Metliki; g. Jurij Štrucelj za adjunkta pri kresijski sodnji novomeški; avskultant g. L. Žužek za sodnijskega adjunkta v Žužemberku.

— Za razstavo učnih pripomočkov, ki bo prihodnji mesec v Gorici, oglasilo se je 46 razstavcev.

— V dež. goriško-istrskem zavodu za gluhoneme je bila konecletna preskušnja 1. sept. Udeležilo se je je prav obilno poslušalcev. Je pa tudi res mikavno in ginljivo, kar se pri taki skušnji vidi in sliši. — V 3 razredih je bilo 45 dečkov in 17 deklic. V nedeljski šoli 8 učencev in 3 deklice; skupaj 73 vzrejancev in vzrejkank.

— 4letni deček je v Časlavu 2. t. m. svojega 3 leta starega brateca, s katerim sta sadne peške tolkla, med preprirom tako hudo vdaril s kladvom po glavi, da je takoj izdihnil svojo dušo.

Na pomoč!

Visoka c. kr. kranjska deželna vlada je dovolila, da se smejo po vsej deželi nabirati milodari za nesrečne iz Turčije na avstrijska tla pribegle rodbine. Ustanovil se je tedaj v Ljubljani podpisani odbor, da sprejme darove in odpravlja na mesto, kjer je najsilnejša potreba.

Slovenci! Naši jugoslovanski bratje bijejo krvav boj za „krst častni i slobodo zlatno“. Svoje rodbine, žene, otroke in starčke pak so spravili na avstrijska tla, da jih rešijo pred turško silo in divjostjo. Tudi mnogo ranjencev so že prenesli iz Bosne in Ercegovine na sosednjo granico in Dalmacijo. Treba je tedaj vsestranke pomoči, treba je denarjev, stare obleke, platnine in šarpije (cufanja) itd.

Pomozimo toraj vsak po svojih močeh! Milodare sprejema odbor in uredništva slovenskih časnikov; poslana darila se bodo po časnikih izkazala.

Ljubljanski podpiralni odbor:
J. N. Horak, predsednik. Dr. J. Vošnjak, denarničar. Dr. Karol Bleiweis, Franjo Drašler, J. Jurčič, Vaso Petričič, Franjo Potočnik, Josip Regali, Pavel Skalè, dr. V. Zarnik.

Eksekutivne dražbe.

13. sept. 3. T. Vesel-jevo iz Retja (800 gl.) — 3. Fr. Kljun-ovo iz Samosteza (990 gl.), oba v Ribnici. — 1. Jos. Marchhart-ovo (47725 gl.) v Ljubljani. — 3. Gašpar Prosenec-ovo iz Kresniškega vrha v Litiji. — 3. Vaclava viteza Abramsperga posestvo Podkraj (4740 gl.) v Ljubljani. — 2. Mart. in Marije Papež-ovo (299 gl.) v Žužemberku. —

14. sept. 3. Mart. Dolinšek ovo iz Sela (2581 gl.) v Litiji. — 3. Mart. Ancelj-ovo (40 gl.) v Metliki. — 3. Jan. Tomazič-ovo iz Slapa (3085 gl.) v Ipavi. — 3. Marko Stepan-ovo iz Bojanje vasi (1102 gl.). — 2. Jurij Težak ovo iz Dolenjega Suhorja (2098 gl.). — 2. Mart. Ukšinič-ovo iz Krmačine (2675 gl.). — 2. Matija Malešič-ovo iz Radoviča (1245 gl.), vse v Metliki. — 2. Janez Masterl-ovo iz Pevna (190 gl.) v Loki. — 2. J. Prečern-ovo iz Semiča (60 gl.) v Metliki. —

15. sept. 3. Jan. Premru-ovo iz Porečja (2835 gl.) v Ipavi. — 3. Matija Skedl-jevo iz Brezja (549 gl.) v Metliki. — 3. Jan. Hočevlar-jevo iz Tlak (3317 gl.). — 3. Fr. Griz-ovo iz Pijavgorice (1695 gl.). — 3. Matej Benko vo iz Vabljenja (2015 gl.). — 3. Andr. Zdravje-vo iz Št. Jurja (3958 gl.). — 3. Tone Brajer-jevo iz Sostra (187 gl.). — 3. Jan. Novak-ovo iz Male Račne (2045 gl.), vse v Ljubljani. — 2. Jan. Golob-ovo iz Metlike (80 gl.) v Metliki. — 2. A. Mešič-ovo iz Koprivnika (300 gl.) v Kranjski gori. — 2. J. Miklavčič-ovo iz Trnovca (1935 gl.). — 2. Ive Cugl-ovo iz Čurila (1425 gl.), oba v Metliki. — 1. Andri Dujc ovo iz Vrema (372 gl.) v Senožečah. — 1. J. Smrdel-ovo iz Kala (1735 gl.) v Postonji. — 3. Matija Petrič-ovo iz Rozalnice v Metliki. — 3. Pavl Penko-vo iz Slavine v Postojni. — 1. Jurij Ogrin-ovo iz Drenovega griča (4960 gl.) na Vrhniki. — 1. Matej Mazko-vo iz Slavine v Postojni. — 2. France Pezdir-jevo v Ljubljani. —

Telegrafične denarne cene 7. septembra.

Papirna renta 70.25 — Srebrna renta 73.75 — 1860letno državno posojilo 111.90 — Bankine akcije 926 — Kreditne akcije 210.40 — London 111.85 — Srebro 101.80. — Ces. kr. cekini 5.29. — 20Napoleon 8.92.

Denarstvene cene. 7. septembra.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	70.15	70.25
5% renta v srebru	73.75	73.85
Srečke (lozi) 1854. l.	104.50	105.—
„ „ 1860. l., celi.	111.80	112.—
„ „ 1860. l., petinke	116.25	116.75
Premijski listi 1864. l.	129.75	130.25
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	—	—
Ogerske po 5%	81.75	82.—
Hrvaške in slavonske po 5%	84.—	84.50
Sedmograške po 5%	79.75	80.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	924.—	926.—
Unionske banke	83.80	84.—
Kreditne akcije	208.50	208.70
Nižoavstr. eskomptne družbe	—	—
Anglo-avstr. banke	99.80	100.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gid. a. v.	163.75	164.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	13.50	14.—
„ „ 50 „ „	56.—	56.50
Buđenske „ 40 gid. a. v.	25.50	26.50
Salmove „ 40 „ „	35.—	36.—
Palfi-jeve „ 40 „ „	27.40	27.80
Clary-jeve „ 40 „ „	25.—	26.—
St. Genois „ 40 „ „	27.25	27.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	22.25	22.50
Waldstein-ove „ 40 „ „	19.50	20.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.28	5.29
Napoleons'or	8.91 ⁵	8.92
Srebro	101.80	102.90

Dečka

z dobrimi spričali o dovršeni spodnji realki sprejme za učenca ali praktikanta

France Ks. Souvan

(69-2)

v Ljubljani.